

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 571)

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik ve Teknik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/677)

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG/101-1259/4665

3.11.1997

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 14.10.1997 tarihinde kararlaştırılan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik ve Teknik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Mesut Yılmaz

Başbakan

GEREKÇE

Türkiye Cumhuriyeti ile Kazakistan Cumhuriyeti arasındaki ticarî ve ekonomik ilişkiler, Kazakistan'ın 1991 yılında bağımsızlığını kazanmasından sonra artan bir seyir izlemiştir. Nitekim, 1992 yılında sözkonusu ülkeye ihracatımız 19.5 milyon Dolar iken, 1995 yılında 150.7 milyon Dolar yükselmiş, ithalatımız ise aynı dönemler itibarıyla 10.5 milyon Dolar ve 86.5 milyon Dolar olarak gerçekleşmiştir.

İki ülke arasındaki ticarî ve ekonomik ilişkilerin hukuksal çerçevesini 26 Eylül 1991 tarihinde imzalanmış bulunan Ticarî, Ekonomik, Bilimsel ve Teknik İşbirliği Anlaşması oluşturmuştur.

Sözkonusu Anlaşmanın imzalanmasını takip eden yıllarda, Kazakistan ekonomisinde meydana gelen değişiklikler ve Kazakistan'ın uluslararası ve bölgesel ekonomik ve ticarî kuruluşlarla ilişkisini geliştirme yönünde attığı önemli adımlar çerçevesinde, anılan Anlaşma iki ülke ticarî ve ekonomik ilişkilerine hukuksal çerçeve oluşturması bakımından yetersiz kalmıştır. Kazakistan bazı BDT ülkeleri ile Gümrük Birliği oluşturmuş, ayrıca Dünya Ticaret Örgütüne üyelik başvurusunda bulunmuştur.

Bu çerçevede, iki ülke arasında Mart 1997 de bir Bilimsel ve Teknik İşbirliği Anlaşması imzalandığı da göz önüne alınarak, iki ülke arasındaki ticarî ve ekonomik ilişkilerin hukuksal temeli yeni oluşan şartlara göre yeniden düzenlemek amacıyla, ülkemiz ile Kazakistan Cumhuriyeti arasında "Ticaret ve Ekonomik ve Teknik İşbirliği Anlaşması"nın imzalanmasının iki ülke ticarî ve ekonomik ilişkileri açısından elzem olduğu sonucuna varılmıştır.

Bu Anlaşmanın hazırlıkları sürecinde, iki ülke arasında daha önce imzalanmış ve yürürlüğe girmiş bulunan Çifte Vergilendirmeyi Önleme ile Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmaları da dikkate alınarak, iki ülke arasındaki ticarî ve ekonomik ilişkilerin daha ileriye gö-

türülmesi ve ortaya çıkacak sorunların Anlaşmada belirtilen usullere göre çözümlenmesi amaçlanmıştır.

Dışişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışişleri Komisyonu

20.2.1998

Esas No. : 11677

Karar No. : 29

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik ve Teknik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı Komisyonumuzun 19 Şubat 1998 tarihli 9 uncu Birleşiminde Dışişleri Bakanlığı ile Dış Ticaret Müsteşarlığı temsilcilerinin katılmalarıyla görüşülmüştür.

İki ülke arasındaki ticarî ve ekonomik ilişkilerin hukuksal çerçevesini çizen ve 1991 yılında imzalanmış bulunan Anlaşmanın, daha sonraki yıllarda Kazakistan ekonomisinde meydana gelen değişiklikler ve Kazakistan'ın uluslararası ve bölgesel ticarî kuruluşlarla ilişkilerini geliştirmesi sonucu yetersiz kalması üzerine, ticarî ve ekonomik ilişkilerin yeni oluşan şartlara göre yeniden düzenlenmesi amacıyla hazırlanan Anlaşma Komisyonumuzca benimsenmiş ve Tasarı aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili
<i>Murat Karayalçın</i>	<i>Ayfer Yılmaz</i>
Samsun	İçel
Sözcü	Kâtip
<i>A. Ahmet Denizolgun</i>	<i>B. Fırat Dayanıklı</i>
Antalya	Tekirdağ
Üye	Üye
<i>M. Ali Bilici</i>	<i>İlhan Kesici</i>
Adana	Bursa
Üye	Üye
<i>Azmi Ateş</i>	Hüseyin Kansu
İstanbul	İstanbul
	(İmzada bulunamadı)
Üye	Üye
<i>Ercan Karakaş</i>	<i>Osman Yumakoğulları</i>
İstanbul	İstanbul
Üye	Üye
<i>Cemal Özbilen</i>	<i>Abdullah Gencer</i>
Kırklareli	Konya

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE KAZAKİSTAN CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA TİCARET VE EKONOMİK VE TEKNİK İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1. — 10 Eylül 1997 tarihinde Almatı'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik ve Teknik İşbirliği Anlaşması"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE KAZAKİSTAN CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA TİCARET VE EKONOMİK VE TEKNİK İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

<i>Mesut Yılmaz</i> Başbakan		
Devlet Bak. ve Başb. Yrd. V.	Millî Sav. Bak. ve Başb. Yrd.	Devlet Bakanı
<i>H. Özkan</i>	<i>İ. Sezgin</i>	<i>G. Taner</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>H. Özkan</i>	<i>Y. Seçkiner</i>	<i>İ. Saygın</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>Prof. Dr. H. S. Türık</i>	<i>Prof. Dr. S. Yıldırım</i>	<i>R. Serdaroğlu</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı	Devlet Bakanı V.
<i>M. Gürdere</i>	<i>Prof. Dr. Ş. Gürel</i>	<i>İ. Saygın</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>Dr. İ. Çelebi</i>	<i>M. Yılmaz</i>	<i>R. Şahin</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>B. Kara</i>	<i>C. Kavak</i>	<i>E. Aştık</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>R. K. Yücelen</i>	<i>H. Gemici</i>	<i>M. Batallı</i>
Adalet Bakanı	İçişleri Bakanı V.	Dışişleri Bakanı
<i>O. Sungurlu</i>	<i>O. Sungurlu</i>	<i>İ. Cem</i>
Maliye Bakanı	Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık ve İskân Bak.
<i>Z. Temizel</i>	<i>H. Uluğbay</i>	<i>Y. Topçu</i>
Sağlık Bakanı	Ulaştırma Bakanı	Tarım ve Köy İşleri Bakanı V.
<i>H. İ. Özsoy</i>	<i>N. Menzir</i>	<i>R. K. Yücelen</i>
Çalışma ve Sos. Güv. Bakanı	Sanayi ve Ticaret Bakanı	Enerji ve Tabii Kay. Bakanı
<i>Prof. Dr. N. Çağın</i>	<i>Y. Erez</i>	<i>M. C. Ersümer</i>
Kültür Bakanı	Turizm Bakanı	Orman Bakanı
<i>İ. Talay</i>	<i>İ. Gürdal</i>	<i>E. Taranoğlu</i>
	Çevre Bakanı	
	<i>Dr. İ. Aykut</i>	

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE KAZAKİSTAN
CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA TİCARET VE
EKONOMİK VE TEKNİK İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASI

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti (bundan böyle Âkit Taraflar olarak anılacaktır),

— Kazakistan'ın siyasî ve ekonomik sisteminde meydana gelen köklü değişim ile Kazakistan'ın dünya ekonomik topluluğu ile bütünleşme arzusunu göz önünde bulundurarak,

— Dengeli ve karşılıklı yarar esasına dayalı olarak gelişen ticarî, ekonomik ve teknik işbirliğinin ülkeleri arasındaki dostluk ve kardeşlik ilişkilerini daha da güçlendireceğine olan inançlarını vurgulayarak,

— Uluslararası hukukun ilke ve prensiplerine uygun olarak, ticarî, ekonomik ve teknik işbirliğini geliştirmek ve bu işbirliğine istikrarlı, dengeli ve uzun vadeli bir nitelik kazandırmayı amaçlayarak,

aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır.

MADDE I

Âkit Taraflar, ülkelerinde ihracat ve ithalatta uygulanan gümrük vergileri ile her türlü resim ve harçlarla ilgili olarak birbirlerine en çok kayırılan ülke prensibini uygulayacaktır.

Bu paragraf hükümleri:

1. Sınır ve kıyı ticaretini kolaylaştırmak için komşu ülkelere tanınan imtiyazlara,

2. Âkit Tarafların taraf oldukları veya bundan böyle olabilecekleri gümrük birliği veya serbest ticaret alanı kurulmasını sağlayan anlaşmalardan kaynaklanan imtiyazlara,

3. Âkit Tarafların, Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması (GATT) veya diğer uluslararası anlaşmalara göre, gelişme yolundaki herhangi bir ülkeye tanıdığı veya tanıyabileceği imtiyazlara,

uygulanmayacaktır.

MADDE II

Âkit Taraflar, mevcut imkânları ve millî mevzuatları çerçevesinde, ekonomik potansiyellerinin sağladığı avantajlardan da yararlanarak ticarî, ekonomik ve teknik alanlarda kapsamlı, uzun vadeli ve istikrarlı işbirliğini geliştirmek için her türlü çabayı göstereceklerdir.

MADDE III

Âkit Taraflar, uluslararası ticarete kabul edilen uygulama ve esaslar çerçevesinde, karşılıklı ticareti uzun vadeli ve dengeli olarak artırmak, yaygınlaştırmak ve çeşitlendirmek için gerekli önlemleri alacaklar ve kuruluş, işletme ve firmaları arasında ticarî ve ekonomik ilişkilerin gelişmesi için elverişli koşulların yaratılmasına yardımcı olacaklardır.

MADDE IV

İki ülke arasındaki ticarî ve ekonomik faaliyetlerin gelişmesinde bankacılık sektörünün önemi vurgulayan Âkit Taraflar, uluslararası modern bankacılığın gerektirdiği standartlara ulaşılmasını teminen bankalarının işbirliğini teşvik edeceklerdir.

MADDE V

Âkit Taraflar, karşılıklı ticaretin geliştirilmesi amacıyla, ticarî ve ekonomik bilgi alışverişini kolaylaştırmak için gerekli önlemleri alacaklar, iş çevreleri arasındaki temaslar ve ticaret heyeti temsilatilerini teşvik edecekler ve ülkelerinde düzenlenen uluslararası sergi, fuar ve diğer ticarî tanıtım faaliyetlerine kuruluş, işletme ve firmalarının katılımını destekleyeceklerdir.

MADDE VI

Âkit Taraflar, ulusal mevzuatlarına uygun olarak, ülkelerine ithal edilen ticarî olmayan numuneler ile fuarlarda teşhir edilmek amacıyla geçici olarak ithal edilen malların gümrük, vergi, resim ve harçlardan muaf tutulması yönünde gerekli önlemleri alacaklardır.

MADDE VII

Âkit Taraflar, her iki ülkenin firma ve kuruluşları arasında işbu Anlaşma ve iki ülkenin yürürlükteki mevzuatı çerçevesinde imzalanan sözleşmelerle başlatılan mal ve hizmet alımları ile ortak faaliyetlerin uluslararası ticarî usul ve kurallara göre yürütülmesini sağlayacaklardır.

MADDE VIII

İşbu Anlaşmanın yürürlük süresi içinde imzalanmış ancak vebeleri bu sürede yerine getirilmemiş ticarî sözleşmelere bu Anlaşma hükümleri uygulanacaktır.

İşbu Anlaşma uyarınca ticarî ilişkide bulunan Türk ve Kazak firmaları arasında doğabilecek ihtilaflar, tarafların aralarında yaptıkları sözleşmeler ve diğer anlaşmalarda yer alan benzeri hükümler ile uluslararası teamüller ve uluslararası kurum ve kuruluşlarca alınacak kararlar çerçevesinde çözümlenecektir.

MADDE IX

Âkit Taraflar, yürürlükte bulunan mevzuat çerçevesinde bir Âkit Tarafın ülkesinden yüklenen bir malın diğer Âkit Tarafın ülkesine ya da üçüncü ülkelere veya üçüncü ülke çıkışlı malların bu ülkeye nakli sırasındaki karayolu, demiryolu, denizyolu ve havayolu geçişlerine yardımcı olacaklardır.

MADDE X

Ekonomik ve ticarî ilişkilere ait ödemeler, başka bir şekilde kararlaştırılmadıkça, her iki ülkede yürürlükte bulunan mevzuat çerçevesinde, serbest döviz esasına ve uluslararası piyasalarda kabul gören usullere göre gerçekleştirilecektir.

MADDE XI

Âkit Taraflar, ülkeleri arasında yatırımlar ve teknoloji alanındaki işbirliğini, kendi ülkelerinde ve üçüncü ülke piyasalarında ortak girişimler tesis etmek yoluyla teşvik edeceklerdir.

MADDE XII

Âkit Taraflar, ülkelerindeki petrol ve doğal gaz ile diğer enerji kaynaklarının geliştirilmesi, üretilmesi, taşınması ve pazarlanması konularında işbirliğinin artırılmasına ve her iki ülke sınırları dahilinde ya da üçüncü ülkelerde mevcut ve muhtemel projelere ortak girişim şeklinde iştirak edilmesine imkân sağlayacak tedbirleri alacak, bu amaçla ilgili kurum ve kuruluşlarını teşvik edeceklerdir.

MADDE XIII

Müteahhitlik hizmetlerinin karşılıklı ekonomik ilişkilere sağladığı önemli katkı doğrultusunda Âkit Taraflar, ilgili kurum ve kuruluşları arasında bu alanda yürütülen işbirliğine her türlü desteği sağlayacak ve yeni işbirliği imkânları tesis edilmesini teminen gerekli kolaylıkları göstereceklerdir.

MADDE XIV

Âkit Taraflar, diğerlerinin yanı sıra, aşağıdaki alanları muhtemel işbirliği konuları olarak belirlemişlerdir.

- Tarım ve gıda sanayi,
- Gıda işleme makinalarının üretimi,
- Makina mühendisliği ve metal işleme,
- Haberleşme ve bilgi sistemleri,
- Ulaştırma,
- Turizm,
- Madencilik (özellikle altın üretimi),
- Gemi inşa sanayi,
- Demiryolu ulaşım araçları sanayi.

MADDE XV

Âkit Taraflar, iki ülke standardizasyon kuruluşları arasındaki işbirliğinin geliştirilerek sürdürülmesi amacıyla ilgili kuruluşlarını teşvik edeceklerdir.

MADDE XVI

Âkit Taraflar, ülkeleri arasında meteoroloji alanında karşılıklı teknik işbirliği, uzman değişimi ve eğitim imkânları sağlanmasını teşvik edeceklerdir.

MADDE XVII

Âkit Taraflar, gelişmiş teknoloji imkânlarını kullanmak suretiyle ülkeleri arasındaki radyo ve televizyon yayınları ile haberleşme ağının geliştirilmesine destek sağlayacaklardır.

MADDE XVIII

Âkit Taraflar, işbu Anlaşmada zikredilmeyen her türlü ticarî, ekonomik ve teknik işbirliği alanında da ikili ilişkilerini en üst düzeyde geliştirmek için gerekli önlemleri alacaklardır.

MADDE XIX

İşbu Anlaşma Âkit Tarafların yürürlükte olan ikili veya çok taraflı uluslararası anlaşmalardan doğan hak ve yükümlülüklerini etkilemez.

MADDE XX

Âkit Taraflar, 2 Eylül 1993 tarihinde Ankara'da imzalanan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hükümetlerarası Karma Ekonomik İşbirliği Komisyonu Kurulmasına Dair Protokolün 1 inci Maddesi uyarınca teşkil edilen Türk-Kazak Hükümetlerarası Karma Ekonomik İşbirliği Komisyonunun, işbu Anlaşmanın uygulanmasının gözden geçirilmesi, uygulamadan doğabilecek sorunların incelenmesi ve ikili ticarî ekonomik ve teknik işbirliğinin daha da geliştirilmesi konularında görevli ve yetkili olduğunu teyit etmişlerdir.

MADDE XXI

İşbu Anlaşma çerçevesinde sürdürülen işbirliğinin gerekli kılması halinde, Âkit Taraflar, karşılıklı olarak mutabık kalınacak değişiklik ve eklemeleri yapmak hususunda anlaşmışlardır.

İşbu Anlaşmada herhangi bir değişiklik yapılması veya Anlaşmanın sona erdirilmesi, sözkonusu değişiklik veya sona erdirmenin yürürlüğe giriş tarihinden önce işbu Anlaşmadan doğan hak ve yükümlülükleri etkilemeyecektir.

MADDE XXII

İşbu Anlaşma, Âkit Taraflar, Anlaşmanın yürürlüğe girmesi için gerekli ulusal şartların yerine getirildiğini birbirlerine diplomatik kanallardan bildirdikleri tarihte yürürlüğe girecek ve beş yıl süre ile yürürlükte kalacaktır.

Âkit Taraflardan biri, yürürlük süresinin bitiminden 6 ay önce Anlaşmayı sona erdirmek istediğini yazılı olarak bildirmediği, işbu Anlaşma her defasında birer yıllık süreler için kendiliğinden yenilenmiş olacaktır.

İşbu Anlaşma 10 Eylül 1997 tarihinde Almatı'da aynı derecede geçerli olmak üzere Türkçe, Kazakça ve İngilizce dillerinde ikişer nüsha olarak düzenlenmiş ve imzalanmıştır.

Yorum farklılığı halinde İngilizce metin esas alınacaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA
Ahat ANDİCAN
Devlet Bakanı

KAZAKİSTAN CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA
Umirzak ŞUKEEV
Başbakan Yardımcısı
Ekonomi ve Ticaret Bakanı